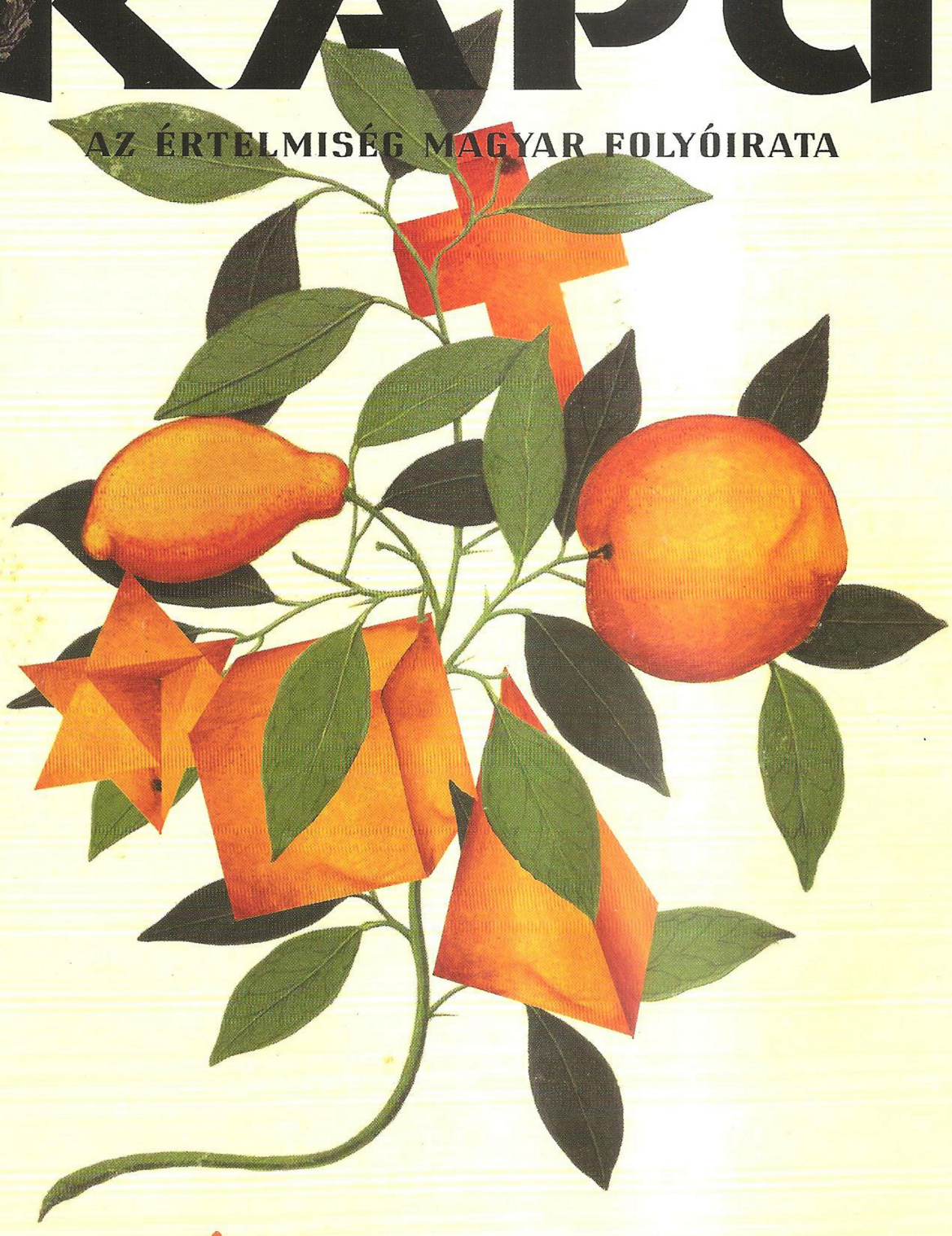
XXV. ÉVF. FŐSZERKESZTŐ: BRÁDY ZOLTÁN ÁRA: 490 Ft 2012. 11-12.

KAPU

25

AZ ÉRTELMISÉG MAGYAR FOLYÓIRATA

HÁNY FIDESZ VAN?

Brády Zoltán
főszerkesztő

Aniszi Kálmán
olvasószerkesztő és nyelvi lektor

Bardon Barnabás
művészeti vezető

gazdaság:
Mándoki Andor

biztonságpolitika:
Magyar István

nyugati szemmel:
Hollai Hehs Ottó

magyar múlt:
Bakay Kornél

egyetemes talányok:
Grandpierre Attila

Kárpátmedenceitisz:
Schmidt Petra

sakk / rejtvény:
Solt Dezső / Zábó Gyula

főmunkatársak:
Borbély Zsolt Attila, Furkó Zoltán, Nádor István

könyvszerkesztő:
Aniszi Kálmán

nyomás:
Korrekt Nyomda Kft.

felelős vezető:
Barkó Imre
ügyvezető

kiadó:
Filmkapu Kft.

kiadásért felel:
Brády Zoltán

A kiadó és szerkesztőség címe:
1084 Budapest, VIII. kerület,
Víg u. 18. (bejárat a Bérkocsis utca felől)
tel: 303 0710; fax: 303 0711

Bankszámlaszámunk:
14100440-66725049-01000008 Volksbank

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Központi Hírlap Iroda, Budapest 1932
Előfizetési szándékát a
hirlapelofizetes@posta.hu címen jelezheti
Zöldszám: 06 80 444 444

Terjeszti a Hírker Zrt.,
a LAPKER Zrt. és az alternatív terjesztők

Külföldön árusításos úton terjeszti
a COLOR Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvani L. utca 14.
tel: +36 1 243 9232
ISSN 0238 888x
A kiadást támogatja
a **Nemzeti Kulturális Alap**

e-mail: kapu@upcmail.hu
internet: www.kapu.biz

dacos rózsáim még virágozzák ezt az őszi telet. Három bimbó kibomlott, leszedtem őket, mert állítólag éjjel a fagy megérkezik. Érdekes módon a naspolyám magpuhult, minden nap elszopogatok belőlük egy párat. Íze szaftja kellemesen borzongató. Megroggyant a kertem, elkezdte téli álmát. Hullott levelekkel betakartuk az érzékenyebb bokrokat. Fájdalmas és kihalt. A múlás rekvizitumai. Gerletollakat gereblyéztem össze, mert éjjel itt kalandozott a nyest és a fenyőfáról (ott a fészkel) letépett egy szerencsétlen gerlét. Az ember a nyestre nem haragudhat, mert neki is élni kell.

Mint ahogy nekünk is. Szerencsétlen országunkban az ember az embernek a nyestje. Azaz érzésem, hogy azért nincs pénzünk, mert elveszik a gazdagok. Nem vigasztaló, de tőlük is sokat elszed az állam, de van miből és marad is. A bank-basák és a multik még ilyen körülmények között is gazdagodnak. Nem igazságos a világunk – talán sose volt az. Az ellenzéki sajtó hörög, hogy Orbán úgymond kóklerkedik, mert szembeszállt Brüsszellel, a multikkal és a bankok akaratával. Szélmalom elleni harc. Minden jel arra mutat, hogy miniszterelnökünket el akarják távolítani. Hasonló módszerekkel, mint anno Allendét Chilében. Csak akkor az eseményeket háttérben egy Kissinger nevű zseni irányította, aki akkor az USA külügyminisztere volt. Most ügyetlenebbül csinálják – ki is lóg a multi-lóláb vagy micsoda… -az elégedetlenkedők kormányt elsöprő lázadásra számítanak. Egy nagy tömeg ellökheti Orbánt, a küzdő szembenállót. Az éhséglázadás, az más. Isten őrizzen minket tőle! Pláne a magyar hevesség tüzes átkától. Mert akkor pusztul itt minden. Mostanában ezek a rémálmaim.

És tessék mondani, akkor ki fog leverni minket?

Jaj, csak vér ne folyjon! Könyörögjünk, Olvasóim! Tegyünk félre minden belső ellenségeskedést, hogy múljon el ez a multi-átok, ez a szikrázó feszültség…

Átkozva érzem magamat is. Az idén másodszor rohantak belénk, nem adták meg az elsőbbséget. Nyáron egy román pópa Kolozsvárnál, hátulról. Két hete oldalról kaptuk a csattanást, mert nem adták meg előnyünket… Háromszor pördült meg kis autónk, kifli alakú lett és eltört az egyik bordám. Most is nyögve írom e laza sorokat (talán a fájdalomcsillapító?), mert bizony optimista is vagyok –megmarad a Kapu. Szereztünk támogatókat. Nem is tudtam, hogy így kedvelnek minket. Úgyhogy jöhet a karácsony, az újév. Hátha a hazánk is jobb létre tér…

E lapunk költői: Gavallér János , Vezekényi György, Holbay László, Bárány János, Bozók Ferenc, Kertész Márton, Rózsa Iván, Krausz Tivadar, Viczián Sándor, Sárándi József, Ágoston Dániel, Rozsnyai László, László György, Vasi Szabó János, Polgár Julianna, Kékesi Gyuris István, Siklósi András

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a KAPU című folyóiratot

.....példányban.....év.....hó-tól
Név:.....
Cím:.....
Dátum:.....

Aláírás:.....

Beküldendő a helyi postahivatalba, külföldről a KAPU szerkesztőségébe!

GAZDASÁG

Mándoki Andor: **PAKSI ATOMERŐMŰ BŐVÍTÉSE** 47

Dr. Petz Ernő: **Atomkérdés** 49

Dr. Kéri Nagy Zsolt
A globális energiaválság hatása ... 52

Beke Imre: **Az Eocén-programról, őszintén** 57

Mándoki Andor: **Válságban az Európai Unió** 59

Sebestyén Erika – Prugberger Tamás
Globalo neoliberális gyarmatosítási kísérletek... 60

MAGYAR MÚLT

Kristóf Zoltán: **Őshonosak vagyunk-e a Kárpát-medencében? -1 rész.** 65

VILÁGSZERTE

Borbély Zsolt Attila (Arad): **„Kiáltjuk a célt: a magyarság nemzeti autonómiája"** 69

Bereczki Károly (Szováta): **Szórványban az erdélyi magyar, Vigyázó szemünket Bukarestre vessük, Fattyú juss a román államnak** 72

Szűcs Dániel (Felvidék)
Politikával szennyezett víz(ügy)eink 75

Miért csókolta szájon a szerb államelnök Sass László szabadkai tudósítónkat? 76

Lengyel János: **„Én nagyon vágyom arra, hogy családommal együtt visszaköltözhessem"** 78

Orbán Éva: **Küldetésünk: újra nemzetté válni** 84

KULTÚRA

N. Szabó József: **Az irodalom missziója a jószomszédi viszony kialakításáért...** 87

Dehel Gábor (Kolozsvár): **A ZSIRÁF** 90

Beke Albert: **Egy szomorú könyvről** 92

v. Ország György: **Őszi délibáb** 95

Kecskés Péter
Seyyed Hossein Nasr és a perenniális filozófia 96

Uhlyarik Róbert: **Emlékeim...** 99

Szávai Attila: **Zsírlájk** 101

Szabó Lilla: **Erény-mese** 102

Molnár Miklós
Megépült a majommalom, lesz sok majommajonéz 106

Heckenast Gábor: **Mi lesz veled, Rádió?** 108

Szabó József: **Sáringer János, A két világháború közötti magyar külpolitika...** 109

Deák Mór: **MÁRIA VOLT** 112

EGYETEMES TALÁNYOK

Grandpierre Attila
Egy-Háromság 114

TÁRCA NÉLKÜL

Aiszi Kálmán
Thália papnője voltam – kálváriás időkben 116

Kormányos Gábor: **SZERESS** 120

Bárány János (USA)
Az ötlet kiagyalójának levele a kamu bábákhoz 122

László György (Kalotaszeg): **A jog fölöslegessége** 123

Krausz Tivadar: **Kranyt** 123

INTERJÚ-RIPORT-DOKUMENTUM

Sipka Tamás: **Helyére került a Rettenthetetlen?** 124

Tóbiás Áron
56 éve történt, azon a különös keddi napon,... 128

vitéz Hábel György
Kecskemét, 1956. október 27. – 2012. október 27 132

Budai Kulcsár János
1956 - EGY SOROZAT TÚLÉLŐJE 137

Szemethy Róbert
Egy elfeledtetett ember 141

Dinnyés László: **Néhány szó 1956-ról** 145

Frigyesy Ágnes
A lengyel-magyar barátságnak nincs alternatívája 145

Kéri Edit: **Kiszely István – élt 80 évet** 150

Görög Mária és Krausz Tivadar
Visszailleszkedés a való világba 155

Király Ignác: **EGY NAGY CSALÁD PORTRÉJA...** 160

Dr. Erent Gábor: **A Nagy Testvér árnyékában** 164

Vitéz Hábel György
Találkozásom Bajnaival a barlang hangversenyen 166

ARTBULVÁR

Ágoston Dániel: **Hallgatag hallgatók** 167

spectator: **Szembeszélben szélkerékkel** 169

KÁRPÁTMEDENCEITISZ

Dr. Komjáthy László: **TISZAI ÁRVIZEK A SZABÁLYOZÁS MEGKEZDÉSÉTŐL NAPJAINKIG** 170

OLVASÓ A KAPUBAN

Dr. Horváth László: **Újabb javaslat a besúgók, a tartótisztek, a szigorúan titkos...** 174

HOROSZKÓP/REJTVÉNY/SAKK

Dr. Komjáthy László

TISZAI ÁRVIZEK A SZABÁLYOZÁS MEGKEZDÉSÉTŐL NAPJAINKIG

A Föld összes lakosságának mintegy 10%-át veszélyeztetik az árvizek, melyek sokszor emberéleteket is követelnek. Az elmúlt 15 év alatt még Európában is közel négyezer halálos áldozata volt az árvízi elöntéseknek. Hazánk a Kárpát-medence legmélyén fekvő, zömében sík területű ország, ezért a környező hegyvidéki vízgyűjtőkről érkező, nálunk levonuló árhullámok, a hóolvadásból vagy nagy csapadékokból keletkező belvízi elöntések miatt vízkár veszélyezettségünk Európában igen nagy.

Látható, hogy árvizek tekintetében Magyarország rendkívül kiszolgáltatott a szomszédos országokból érkező lefolyásnak, azonban a hazai területek lefolyásviszonyait sem sikerült még kielégítően szabályozni, tekintve, hogy Magyarország csaknem egynegyede a mértékadó árvízszint alatt helyezkedik el, ahol 700 településen 2,5 millió ember él.

Országosan a települések 40 %-a erősen, mintegy 80 %-a valamilyen mértékben veszélyeztetett a vizek kártételeitől.

A következő cikkben Dr. Komjáthy László a Tisza folyón bekövetkező árvízi szabályozás szükségszerűségét kívánja bemutatni a kezdetektől napjainkig.

Schmidt Petra rovatvezető

Hazánk a Duna vízgyűjtőjén, a Föld egyik legzártabb hegykoszorújának központi medencéje, a Kárpát-medence legmélyén helyezkedik el. Területének több mint 80 százaléka kettőszáz méter alatt található, így az elöntésnek kitett területük aránya igen nagy. Éghajlatunk mérsékelt, de erős kontinentális hatás érvényesül, így nagyon nehéz az időjárás előrejelzése. Az évenkénti átlagos csapadékmennyiség 600 milliméter. A csapadék területi eloszlása egyenlőtlen. Az ország vízkészletének 95 százaléka országhatárról túlról érkezik, ez vízkárelhárítási szempontból jelent számunkra fokozott feladatokat.

A Felső-Tisza és mellékfolyói egyik évszakban sem apadnak ki, forrásaik bővizűek, az esőkből és az elolvadó hóból jelentékeny hányad jut a folyókba. A téli csapadék nem különösen nagy mennyiségű. Általában február-március táján egyszerre nagyobb vízmennyiséget adva kezd olvadni. Ez az időszak egészen áprilisig tart. Mindez hozzájárul a Tiszán leggyakrabban előforduló tavaszi árhullámhoz, rosszabb esetben árhullám sorozathoz. Az eső formájában lehulló csapadéknak május-június táján van a maximuma, majd ez ismétlődik ősszel, október folyamán. Az ár- és belvizek együttesen Magyarországon a művelt területek 2/3-át fenyegetik, így a gazdaságra gyakorolt hatása igen nagy lehet. Hazánkban 4200 km árvízvédelmi töltés van. Az árterületeken 628 település (60

*MÁV palota

város) található mintegy 2, 2 millió lakossal. Ehhez hasonló vízkár-veszélyeztetettség Európában csak Hollandiára jellemző.

A védekezést, illetve a tájékoztatást nagyban segítené egy monitoring rendszer kiépítése a Tisza menti államok összefogásával. Ennek legnagyobb hátráltatója a pénztelenség.

Segítséget jelentene, ha jobban megbecsülnék a vízügyi szakembereket anyagilag, erkölcsileg egyaránt, és kellő számban lennének alkalmazva.

A töltésvonalak mentén a gátőrszolgálatot legalább az 1900-as évek szerint kellene működtetni, a mai kor műszaki színvonalán.

Az ismétlődő tiszai árvízveszély elhárítására már korábban is születtek tanulmányok. Például erdők telepítésével, hegyvidéki tározók kiépítésével a Tisza felső szakaszán. Születtek javaslatok a töltésvonalazások szélesítésére, síkvidéki szükségtározók kiépítésére is.

Végezetül Iványi Bertalan vizimérnök 1948-ban megjelent tanulmányából szeretnék idézni:

"Nincs miért kételkednünk a Tisza-szabályozás helyes voltában, még nekünk, kései utódoknak sem. Az Alföld ármentesítése, a Tisza szabályozása helyes alapon indult el, és az egyedül járható úton ért célhoz. Eredményei kétségbevonhatatlanok, hibái pedig, ha ki nem is küszöbölhetők, feltétlenül ellensúlyozhatók. Végeredményben - ha az árvizek magasságnövekedésének megfelelő védelmi berendezésékről gondoskodunk, magát a védekezést jól megszervezzük és erélyesen végrehajtjuk - a veszély súlyossága és a védelem hatékonysága között fenntartható az egyensúly".

A Tisza által okozott árvizek általában összefüggő, néha országhatárokon túlterjedő, nagy kiterjedésű területeken okoznak bajt. Az események kombináltan fordulnak elő. A következmények viszonylag gyors felszámolása az adott időszak korszerű technikájával, képzett erők bevetésével lehetséges, de ez nem mindig megoldható. Nem lehet eltekinteni a lakosság közreműködésétől, bár az esetek nagy többségében ezeket a feladatokat a helyi erők általában nem képesek egyedül megoldani.

Az árvizek közös jellemzői között kell megemlítenem azt is, hogy a Tisza vízgyűjtő területén az erdők irtása miatt lehulló csapadék a növényzet vízmegtartó képessége nélkül akadálytalanul és gyorsan folyik le az alacsonyabb területekre, hirtelen megemelve így a folyók vízszintjét. Példaként említhetem az 1920-as évek máramarosi / Románia / fenyvesek fokozott irtását, az 1990-es évekből pedig ugyanezt a Kárpátok Ukrajnához tartozó részén.

Az 1830. évi nagy tiszai árvíz adta meg a lökést a Tisza átfogó szabályozásához. 1846 augusztus 27-én a tiszadobi töltés építésének első kapavágásával kezdődtek meg a munkák, melyek első időszaka 1879-ig tartott és az árvízi védekezés szervezettebb formáinak kialakítása irányába hatottak.

1858-ig az árvizek ellen a veszélyhelyzet elhárítására az érintett települések elöljárói kötelesek voltak ingyen közmunka igénybevételével azonnal intézkedni.1858-tól változott a helyzet: először a megyefőnökséget és a szolgabírói hivatalt kellett felkérni a segítségre, amely ezután térítés ellenében elrendelte a védekezést.

A vízi munkák üteme azonban teljesen ki volt szolgáltatva a mindenkori időjárásnak. Ha szárazabb időszak köszöntött be, a kész védművek karbantartását is elhanyagolták, illetve sajnálták rá a pénzt. Pedig ez az időjárás kedvezett volna leginkább a töltések kijavításának, a csatornák kiásásának. Ilyenkor lehetett volna olcsóbb munkaerőhöz jutni. A száraz földből pedig szilárdabb építményeket emelhettek volna, feleannyi költséggel. A nagytömegű csapadék általában készületlenül éri a védműveket. Ilyenkor megint sürgőssé válik az évek óta elhanyagolt munkák bepótlása.

1879 Szeged. Az árvíz után 151 halottat temettek. A város 6350 háza közül 5966 teljesen elpusztult, 70000 ember vált hajléktalanná. A Tisza csak 182 nap után húzódott vissza medrébe. Szeged szerencsétlensége Európa életének szerencsés pillanatában zajlott. Az országokat nem gyötörték háborúk, járványok, így Szegednek is maradt a figyelemből. Amikor a világ sajtója a hetvenezer hajléktalanról cikkezni kezdett, megsajdultak a szívek, megnyíltak a pénztárcák. A nemzetközi segélyakció keretében Európából, Ázsiából, Afrikából, Amerikából valamivel több, mint kétmillió forintot küldtek Szeged városának az újjáépítéshez. Ebből a pénzből - ami az újjáépítési érték 1/16-od része volt, ezer parasztházat lehetett volna felépíteni. Hálából a városban több körútszakasz neve őrzi a mai napig is az adakozó országok fővárosainak nevét. A védekezésben itt használtak először elektromos világítást, hála Zipernowsky Károly transzformátorának.

Az árvíz elmúltával a ***Tisza szabályozás felülvizsgálatára hívott külföldi szakértő bizottság komoly hibaként értékelte a munkák egységes vezetése és az együttműködés hiányát.***

Az 1888-as nagy téli csapadék és tavaszi esőzés ismét árvizet eredményezett a Tiszán. Az árvíz hatására számos szakember sürgette az árvízvédelem korszerűsítését. Főleg a gátak állapota feletti éber őrködés, a védelmi eszközök és szerek, a védelmi erők előkészítése került a figyelem középpontjába. Azt, hogy a védekezés érdekében kellően összehangolt, fegyelmezett és gyakorlott árvízi gárda álljon készenlétben, senki sem gondolt. Még két szempontra hívnám fel a figyelmet, ami az akkori szakemberek szerint nélkülözhetetlen a sikeres védekezés során: az árvízi előrejelzés és a működő telefonhálózat. Százhúsz évvel később, a mai védekezésben ezek közül az előrejelzés még mindig aktuális téma!

A vésztározás egyik korai előfutáraként említhető az az intézkedés, amely során 1888. március 17-én Szatmár városának megmentése érdekében átvágták a nagykárolyi országutat. Ezzel a művelettel rövid idő alatt másfél méterrel tudták csökkenteni a víz szintjét, megmentve Szatmárt az árvíztől. Ugyanígy cselekedtek 2001-ben, a 41-es főút átvágásával mentesítve Gelénes és Csaroda településeket.

Az 1895. évi tiszai árvíz alkalmával kiderült, hogy az árvédelmi töltések több helyen az ülepedés és bizonyos mértékig a gátkoronán való közlekedés miatt nem felelnek meg az előírt méreteknek. A földművelésügyi miniszter rendelete értelmében a töltések méreteit újból fel kell venni, ahol eltérés mutatkozik, ki kell egészíteni. Ahol a töltések szikes anyagból készültek, ott a veszélyeztetett helyeken elrendelte a töltések anyagának gipszezéssel történő javítását.

1919-ben a tiszai töltések két oldalán a Magyar Tanácsköztársaság és a Román Királyság csapatai néztek egymással farkasszemet. A fenyegető árvízi veszély elhárítása érdekében a román oldalon egyszerűen átvágták a töltést, ezzel az alacsonyabban fekvő magyar részekre engedték a vizet.

Az 1932-es árvíz alkalmával a korábban ármentes vidéknek számított borsodi részt, - ahol ezért nem is építettek védműveket - 345 km2-en öntötte el a Tisza. Egyes településeket csak repülőgépről tudtak élelmezni. Ettől az árvíztől számítva vált

halaszthatatlanná e terület bekapcsolása a tiszai árvízvédelmi rendszerbe. Az árvíz után a Földművelésügyi Minisztérium megbízásából a Budapesti Műszaki Egyetem kapott megbízást arra, hogy modellkísérletekkel derítse ki, milyen vízszintemelkedést fog okozni a nyílt ártér töltésezése. Ez lett hazánkban az első árvízvédelmi célú kisminta kísérlet.

Az 1940-1942 közötti árvizek megint rendkívüli helyzetet teremtettek az országban. A folyók közel egy hónapig tartó magas vízállása miatt a mezőgazdaság belvízkára jóval nagyobb volt, mint amit az árvíz okozott. A kormány árvízvédelmi országos kormánybiztost nevezett ki az árvízvédekezés, a helyreállítás és segélyezés irányítására. A kormánybiztos szóvá tette a védművek állapotában és az árvédelmi felkészültségben tapasztalt hiányosságokat. Jelezte azt is, hogy a védekezést közmunkára alapozni nem lehet. A katonaság sokat segített, de szerinte az ***árvédekezés nem lehet a honvédség állandó feladata.***

Az 1947 végén a Felső-Tiszai árvize ugyanúgy, ahogy 2001-ben, még a magyar-szovjet határ előtt átszakította a gátat és elöntötte Uszka, Tiszabecs, Milota, Magosliget községeket, majd fokozatosan víz alá kerültek Tiszacsécse, Tiszakóród, Szatmárcseke alacsonyabban fekvő részei is. Tivadarnál pedig már magyar oldalon szakított át a Tisza egy fővédvonalat. Másfél méteres vízoszlop tört rá például Gulács, Tarpa, Hete, Fejércse, Tá-kos, Jánd, Gergelyugornya lakóira, akik elől az ár elzárta a Vásárosnamény felé vezető utat. Kísérteties a hasonlóság a 2001-es áradáshoz! A legnagyobb pusztítást az ár Gulács községben okozta, ahol a 370 lakóházból 300 dőlt össze.

Az 1970-es árvíznek az a legnagyobb tapasztalata, hogy a lefolyt árvizek magassága és tartóssága, az áradás hevessége felülmúlt minden eddigit, és ez bármikor újra bekövetkezhet. A védekezés ötven napja alatt negyven olyan kritikus szakasz volt a védvonalakon, ahol a gátszakadás közvetlen veszélye fennállt. Az átázott és erőteljes védekezést igénylő töltéshossz 530 km hosszú volt. Nyúlgátat kellett építeni 150 km hosszban, 110 km töltéserősítést, 40 km szorítógátat, 180 km hosszban pedig lokalizáló töltést épített a védekezésben részvevő mintegy negyvenezer ember.

Ehhez megmozgattak 15 millió m3 földet, lefektettek 480000 m2 fóliát a földművek védelmére. Az árvíz által okozott károk 75 %-a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében keletkezett. Az árvíz következtében a megyében 5438 lakás semmisült meg, vagy vált lakhatatlanná. A helyreállítási munkák 1972-ig tartottak.

Ekkor történt meg a hazai árvízvédekezés történetében először az ivóvízellátással kapcsolatos intézkedések és a helyreállítási munkák szervezett végrehajtása érdekében helyi vízellátási törzs felállítása Nyíregyházán.

1998 őszén Észak-magyarországon, a Felső-Tiszán és mellékfolyóin az évszázad árhulláma vonult le. Az árvízveszély miatt a kormány rendkívüli készültséget rendelt el. Ezen a területen a veszélyeztetettség miatt a Magyar Honvédség szállítóhelikopterei és kétéltű járművei voltak felkészülve arra, hogyha kell, segítsenek ott, ahol a víz kiömlése fenyegeti a települések lakóit. A védekezés során több ezer önkéntes homokzsákokkal erősítette a gátakat. Az összehangolt munkák eredményeképpen gátszakadás nem történt.

1999 tavaszán a Közép-Tisza vidék összes folyója mentén III. fokú volt az árvízvédelmi készültség, miután Tokajnál a Tisza meghaladta az addig mért legnagyobb vízállást. Szolnoknál az önkéntesek, a térség lakói, rendőrökkel, tűzoltókkal, katonákkal emberfeletti teljesítményt nyújtva nyúlgátat építettek, homokzsákot töltöttek, járőröztek. A Magyar Honvédség 200 katonával, 3 db PTSz lánctalpas járművel szállította a homokzsákokat azokra a veszélyeztetett helyekre, ahová egyéb járművekkel már nem lehetett eljutni. A nagy víznyomás és a gátak átázása miatt jelentek meg a fakadó vizek és a vízszivárgások, melyek több alkalommal voltak már gátszakadás előidézői. Ezek ellen vízoldalról volt szükség fóliás védelemre, amelynek végrehajtása hatalmas erőfeszítést követelt a munkát végző búvároktól.

Március 22-re Szolnokon is elérte a Tisza minden idők legnagyobb vízszintjét. Az áradás eredményeként több tízezer hektárt borított újra belvíz, nagyon sok ház –főleg vályogházak- sorsa pecsételődött meg. Sokadszorra bizonyosodott be, ***hogy a szervezett erők részvétele a védekezésben elengedhetetlen,*** mert gyors és szervezett átcsoportosításokat- kevés kivételtől eltekintve - csak ővelük lehet végrehajtani. A megfeszített munkáknak köszönhetően gátszakadás ezúttal sem történt.

A 2001. évi tavaszi árvíz váratlanul tört az országra, és minden eddigi mértéket meghaladt nagysága, ereje, pusztító hatása. A víz szintje napok alatt tíz métert emelkedett. Olyan mértékű gátszakadás, mint amilyen a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tarpa és Tivadar között ebben az időszakban történt, utoljára harminc éve fordult elő.

Tizenhétezer ember és nagyszámú állatállomány került egyik napról a másikra veszélybe. Március 6-án a Kormány kihirdette az árvíz-védekezési veszélyhelyzetet, megteremtve ezzel a megfelelő védekezéshez a szükséges jogi feltételeket.

Tizenegy települést öntött el a víz, 5600 ház került veszélybe, amiből 217 össze is dőlt. A veszélyhelyzetnek megfelelően 20 ezer ember lett a térségbe vezényelve. Ilyen nagyságú kitelepítés, mint a mostani, még nem fordult elő országunk történetében. A befogadó települések igyekeztek mindent megtenni a kitelepítettek érdekében. A ***honvédség, a tűzoltóság, a határőr alakulatok, a polgári védelem, a speciális mentők, a különböző karitatív szervezetek, az önkormányzatok dolgozói erejüket megfeszítve dolgoztak.***

A védekezés során a hagyományos, kézi erővel történő homokzsáktöltés rengeteg időt és élőerőt kötött le. Ilyen esetekben célszerű lenne alkalmazni olyan nagyteljesítményű homokzsáktöltő berendezést, amit teherautóval mindig a leginkább veszélyeztetett helyre lehetne szállítani. Segítségével a helyi erők is nagyobb reménnyel vehetik fel a harcot az árvíz ellen. Néhány jellemző tulajdonságát sorolom csak fel:

- helyigénye 2x2 m
- hét csonkjáról óránként 3500 zsákot tud megtölteni
- homokot, követ 30 mm átmérőig lehet vele tölteni
- nem érzékeny a töltendő anyag tisztaságára
- minden zsákméretre alkalmazható
- 800 liternyi anyagot tud egyszerre tárolni
- utánfutóval, teherautóval szállítható
- munkagépről, vagy elektromos hálózatról is üzemeltethető.

Mobilitásából adódóan mindig a legveszélyeztetettebb helyen üzemeltethető. Bevetésével a védekezésben résztvevő szakcsapatokat a tényleges mentésre lehetne felhasználni és a gátak védelmére, megerősítésére is nagyobb létszám maradna.

Az utóbbi tíz, árvíz nélküli évben is akadtak kritikus időszakok. Legutóbb tavaly, az év végi esőzések okoztak gon-

dot, mert a folyó vízgyűjtő területén komoly mennyiségű csapadék hullott, amely jelentősen megemelte a Tisza vízszintjét. Vásárosnaményig harmadfokú készültséget kellett elrendelni.

Ebben a térségben a tavalyi év folyamán hatmilliárdos árvízvédelmi töltésfejlesztés valósult meg. Egy 27 kilométeres gátszakaszt érintett Vásárosnamény és Lónya között. A földsáncot az eddig mért legnagyobb tiszai árhullám /720 cm/ szintje fölött egyméteres magasságra emelték meg, egyes részein szélesítették és a gátkoronán szilárd burkolatú utat alakítottak ki a védelmi feladatokat ellátó gépjárművek közlekedésére.

2011 végére pedig mintegy 24 milliárd forintért árapasztási és ártér-revitalizációs program keretében Gulács és Jánd között épül tározó, amely 60 millió köbméter víz befogadására lesz alkalmas. Ez a tározó a Tiszán kialakuló árhullámokat a szakemberek szerint várhatóan 60-80 centiméterrel fogja csökkenteni. A költségek érzékeltetéséhez meg kell jegyeznem, hogy a tíz évvel ezelőtti tarpai gátszakadás több, mint 100 milliárd forint kárt okozott.

A tiszai árvizek mérséklésére eddig a Vásárhelyi terv keretében kettő víztározót / Cigánd, Tiszaroff / építettek meg. További négy tározó átadási határideje pedig 2014. A hat tározóba elkészültük után mintegy 700 millió köbméter vizet tudnak tárolni.

HEGEDŰS LORÁNT

A KÖLTŐ-VÁTESZ ADY I.-II.-III.+ÖSSZEGZÉS (IV.) KÖTETEK:

509+512+925+229=2.175 OLDALON.

A költő-óriás halálának és halhatatlanságának századik évfordulójára készülön jelenik meg mai eligazító és felvilágosító

KIVÉTELES KIADVÁNYUNK – A KÖLTŐ-VÁTESZ ADY

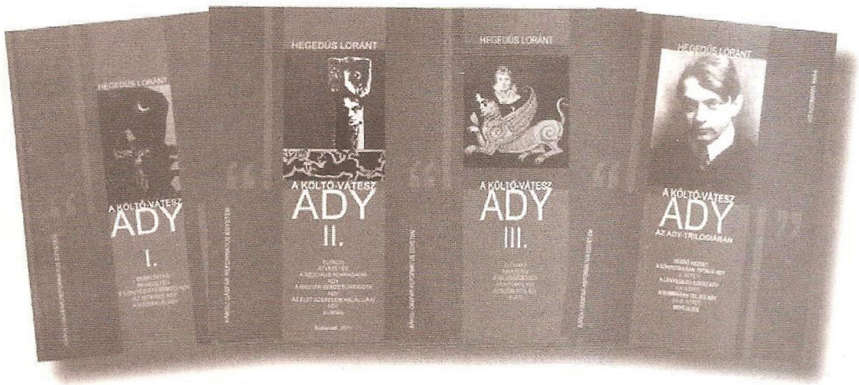
1048: VALAMENNYI KÖTET – VERSÉNEK ELEMZÉSÉVEL.

Az I-II. köteteket befejező III. és a teljes trilógiát összegző IV. kötet megjelenése által tárulhat fel előttünk hitelesen ADY költői életműve:

- A szintétikusan totális ADY (szintétikus – istenes – kozmikus) **I. kötet**
- A lényegileg egész ADY (szociális – forradalmi, magyar – patrióta, élet – szerelem – halál lírai, halhatatlanságba érő ADY) **I.– II. kötet**
- A summásan teljes ADY (teljességes – fantomos – csodálatos ADY) **I.– II. – III. kötet**

A megértést külön eligazító tanulmányok és az összegző IV. kötet segítik:

A költő-vátesz ADY az ADY TRILÓGIÁBAN.

MEGJELENÉSI EGYSÉGES FORMÁTUM:

Árak: I.: 5.000.- Ft, II.: 5.000.- Ft, III.: 7.500.- FT, IV.: 2.500.- Ft

I.-II.: 8.000.- FT, III.-IV.: 8.000.- FT

I. – IV.: 16.000.- Ft

Kérésre a szerző helyszíni hiteles ADY – előadást tartva dedikálja könyveit.

1054 Budapest, Szabadság tér 2. V.em/1. Tel.: (06-1) 311-8695

e-mail: dr.hegeduslorant@yahoo.com · mobil: (06-30) 639 8351